

Konsolideerimisgrupi majandusaasta aruanne

Revisiiv
Tšuganov
10.01.2009

44607/10

Aruandeaasta algus	01.01.2008
Aruandeaasta lõpp	31.12.2008
Ärinimi	Osaühing Trovador
Registrikood	10247351
Aadress	Pajusti 46603 Vinni vald Lääne-Viru maakond
Telefon	372 3 244 044
Faks	372 3 223 804
Elektronpost	trovador@hot.ee

Sisukord

KONSOLIDEERIMISGRUPI TEGEVUSARUANNE	3
KONSOLIDEERIMISGRUPI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	5
Juhatuse kinnitus konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruandele	5
KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE.....	6
KONSOLIDEERITUD BILANSS	7
KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE	8
KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE.....	9
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUNDE LISAD.....	10
Lisa 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused.....	10
Lisa 2 Müügitulu	15
Lisa 3 Muud äritulud ja muud ärikulud.....	15
Lisa 4 Kaubad, toore, materjal ja teenused	15
Lisa 5 Mitmesugused tegevuskulud	16
Lisa 6 Raha.....	16
Lisa 7 Nõuded ja ettemaksed	16
Lisa 8 Varud	16
Lisa 9 Materiaalne põhivara.....	17
Lisa 10 Bioloogilised varad	18
Lisa 11 Maksud.....	19
Lisa 12 Kapitalirent.....	19
Lisa 13 Pikaajalised kohustused	20
Lisa 14 Sihtfinantseerimine	20
Lisa 15 Tehingud seotud osapooltega.....	21
Lisa 16 Laenude tagatised ja panditud vara.....	22
Lisa 17 Emaettevõtte konsolideerimata bilanss.....	23
Lisa 18 Emaettevõtte konsolideerimata kasumiaruanne.....	25
Lisa 19 Emaettevõtte konsolideerimata rahavoo aruanne	26
Lisa 20 Emaettevõtte konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne.....	27
JUHATUSE ALLKIRJAD 2008 MAJANDUSAASTA ARUANDELE.....	28

Lisana

AUDIITORI JÄRELOTSUS

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

Emaettevõtte konsolideerimata majandusaasta müügitulu EMTAK-i järgi

KONSOLIDEERIMISGRUPI TEGEVUSARUANNE

Konsolideerimisgrupi koosseisu kuuluvad emaettevõtte OÜ Trovador ja tütarettevõtte AS Herbaco.

OÜ Trovador on 1994. aastal asutatud ettevõtte. Ettevõtte kuulub ühele osanikule, omanik on ettevõtte juht. Ettevõtte tegevusvaldkond on metsandus ja põllumajandus. Metsa ülestöötamisega alustanud ettevõtte tegeleb nüüdseks ka põllumajandusega. Põhiliselt teravilja- ja rapsikasvatusega. Ettevõtte pakub metsaülestöötamise kompleksteenust ettevõtetele ja erametsaomanikele. Teravilja ja rapsi kasvatatakse 720 hektaril.

Emaettevõtte OÜ Trovador omab 100 % osalust põllumajandusega tegelevas ettevõttes AS Herbaco.

AS Herbaco on asutatud kümne asutaja liikme poolt 1993. aastal. Peamiseks tegevusalaks on piimakarjakasvatus ja toorpiimatootmine.

Kodumaine kapital ja sellest tulenev paindlikkus võimaldab langetada otsuseid kiirelt ja kohalikke olusid arvestades. Paindlikkus ja võime kiirelt reageerida muutustele on väikese ettevõtte eeliseks, millega arenguga kaasas käia.

2008. aastal oli emaettevõtte peamiseks tegevusaladeks põllumajandusliku toodangu- teravilja müük (EMTAK 01111), metsamaterjali müük (EMTAK 02201) ning teenuse osutamine metsanduses (EMTAK 02401), milleks oli metsa langetus, väljavedu ja autotransport. Teravilja müük moodustas 57% ettevõtte müügitulust, metsamaterjali müük 18% ning teenuse osutamine metsanduses 15%. Suuremateks lepingupartneriteks olid Kesko Agro Eesti AS, Agrikultuur OÜ ja Stora Enso Mets AS. Koostööpartnerid hindavad ettevõtte pikaajalisi kogemusi, ausa äri põhimõtteid ja loodussäästlikku mõtteviisi.

2008. aastal oli emaettevõtte käive 7,2 miljonit krooni, mis kahanes 1,8 korda võrreldes eelmise aastaga.

Tütarettevõtte peamiseks tegevusalaks oli piimakarjakasvatus ja toorpiima tootmine (EMTAK 01411). 2008. aastal oli tütarettevõtte käive 10,8 miljonit krooni, millest toorpiima müük moodustas 94 % müügitulust.

2008. aastal investeeris kontsern põhivarasse kokku 9,7 miljonit krooni. Emaettevõtte investeeris 9,1 miljonit krooni. Soetati kuivati, harvester ja traktor. Tütarettevõtte investeeris põhivarasse 564 tuhat krooni. Soetati laguuni lägasegamise seade. Tegevuskulude kompenseerimiseks sai kontsern valitsuspoolset abi 3 513 028 krooni.

Ettevõtte tegevuse arendamisel on eesmärgiks püsida tihenevas konkurentsisis, pakkuda oma koostööpartneritele ja klientidele kvaliteetseid tooteid ja teenuseid. Ettevõtlusest saadud tulu leiab jätkuvalt kasutust kaasaegses tehnikas ja tehnoloogias.

Emaettevõttel on 2009. aastal plaanis soetada metsaväljaveoauto.

Tütarettevõttel on 2009. II poolaastal plaanis PRIA kaasfinantseerimisel alustada III lüpsilehma lauda remondiga, remontida olmeruumid ja ehitada haigete lehmade tapamaja. Samuti on plaanis alustada ettevalmistusi pullikute kasvatamiseks teises ehitises.

Ettevõtte edasised eesmärgid keskenduvad suuresti tegevuse tõhustamisele, et kõik eesmärgid oleksid omavahel kooskõlas.

2009. aastal plaanib emaettevõtte jätkata teravilja kasvatamisega ligi 750 hektaril ning osutada teenust metsanduses. Ettevõtte käive peaks jääma samale tasemele. Tütarettevõtte on plaaninud realiseerida omatoodangut ja teenuseid ligikaudu 11 miljonit krooni.

Ettevõtte paneb suurt rõhku töötajate valikule ja olemasolevate töötajate heaolu loomisele ning meeskonnatunde tekitamisele. Töötajatel on pikaajaline erialane töökogemus ning nad omavad praktikas kinnistunud oskusi ja teadmisi.

OÜ Trovador keskmine töötajate arv 2008. aastal oli 8 töötajat ning arvestuslik palgakulu 1,6 miljonit krooni. OÜ Trovador juhatuse esimehele maksti juhatuse liikme tasu 96 tuhat krooni. Juhatuse liikmetele tasu ei makstud.

Kontserni keskmine töötajate arv majandusaastal oli 24 töötajat. 2008. aastal oli töötajate arvestuslik palgakulu 3,6 miljonit krooni, kasvades aastaga 72 %.

Kontserni finantssuhtarvud

	2008	2007
Käibe kasv võrreldes eelmise aastaga	-2,7%	97,5 %
Puhasrentaablus (puhaskasum/müügitulu)	2,0%	28,9 %
Varade tulukus - ROA (puhaskasum/varad kokku)	0,7%	11,8 %
Omakapitali tulukus – ROE (puhaskasum omakapital kokku)	1,1%	16,6 %

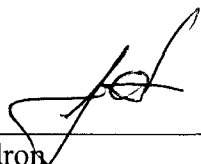
KONSOLIDEERIMISGRUPI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE**Juhatuse kinnitus konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruandele**

Juhatus deklareerib oma vastutust lehekülgedel 5 kuni 27 esitatud konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust ning kinnitab, et:

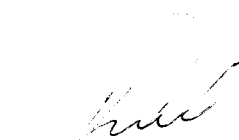
1. konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud põhimõtted, arvestusmeetodid ja hindamisalused on vastavuses Eesti hea raamatupidamistavaga;
2. konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt kontserni finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;
3. kontsern ja emaettevõtte on jätkuvalt tegutsevad;
4. kõik teadaolevad olulised asjaolud, mis on selgunud aruande valmimise kuupäevani, on raamatupidamise aastaaruandes nõuetekohaselt arvesse võetud ja esitatud.

Aarne Kask
Juhatuse esimees

Illar Sidron
Juhatuse liige

Rita Roonet
Juhatuse liige

12 .mai 2008

KONSOLIDEERITUD KASUMIARUANNE

(kroonides)

	2008	2007	Lisa nr.
Müügitulu	15 350 860	15 779 717	2
Sihtfinantseerimise tulud	4 279 280	3 829 600	14
Muud äritulud	255 287	103 851	3
Valmis- ja lõpetamata toodangu jääkide muutus	-355 743	2 419 553	
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-10 076 313	-11 785 613	4
Mitmesugused tegevuskulud	-790 981	-542 876	5
Tööjõu kulud kokku	-4 403 416	-3 115 798	
Palgakulu	-3 303 107	-2 336 348	
Sotsiaalmaks	-1 100 309	-779 450	
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-3 229 659	-1 938 484	9
Muud ärikulud	-29 612	-52 368	3
Ärikasum (-kahjum)	999 703	4 697 582	
Finantstulud ja -kulud			
Intressikulud	-681 550	-137 051	
Muud finantstulud ja -kulud	-20	-6 477	
Finantstulud ja -kulud kokku	-681 570	-143 528	
Kasum (-kahjum) enne tulumaksustamist	318 133	4 554 054	
Tulumaks	0	0	
Aruandeaasta puhaskasum	318 133	4 554 054	
Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist (-kahjumist)	318 133	4 547 844	
Vähemusomanike osa puhaskasumist (-kahjumist)	0	6 210	

KONSOLIDEERITUD BILANSS

(kroonides)

	31.12.2008	31.12.2007	Lisa nr.
VARAD			
Käibevara			
Raha	623 677	780 525	6
Nõuded ja ettemaksed	4 139 087	2 274 663	7;11
Varud	4 375 565	3 593 054	8
Bioloogilised varad	860 131	696 217	10
Müügiootel põhivara	0	3 600 776	9
Käibevara kokku	9 998 460	10 945 235	
Põhivara			
Materiaalne põhivara	28 089 109	21 467 306	9
Immateriaalne põhivara	0	180 292	
Bioloogilised varad	4 902 220	6 134 050	10
Põhivara kokku	32 991 329	27 781 648	
VARAD KOKKU	42 989 789	38 726 883	
 KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL			
Lühiajalised kohustused			
Laenukohustused	1 800 873	2 739 936	12;13
Võlad ja ettemaksed	1 311 443	1 666 826	11
Sihtfinantseerimine	366 420	339 276	14
Lühiajalised kohustused kokku	3 478 736	4 746 038	
Pikaajalised kohustused			
Pikaajalised laenukohustused	5 676 006	3 146 284	12;13
Tulevaste perioodide tulud sihtfinantseerimisest	6 139 247	3 403 503	14
Pikaajalised kohustused kokku	11 815 253	6 549 787	
KOHUSTUSED KOKKU	15 293 989	11 295 825	
Omakapital			
Vähemusosalus	0	60 044	
Osakapital	13 326 000	13 326 000	
Kohustuslik reservkapital	1 332 600	1 332 600	
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	12 719 067	8 164 570	
Aruandeaasta kasum (-kahjum)	318 133	4 547 844	
Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital			
kokku	27 695 800	27 371 014	
OMAKAPITAL KOKKU	27 695 800	27 431 058	
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU	42 989 789	38 726 883	

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE
 (kroonides)

	2008	2007	Lisa nr.
Rahavood äritegevusest			
Ärikasum	999 703	4 697 582	
<u>Korrigeerimised:</u>			
Põhivara kulum ja väärtuse langus	3 229 659	1 938 486	9
Kasum (kahjum) põhivara müügist ja mahakandmisest	-249 132	-83 021	
Lehmade ja lehmvasikate ümberhindlus	0	-1 607 159	
Lehmade müügikahjum	0	1 755 898	
Tulu sihtfinantseerimisest	-373 206	-269 929	14
Äritegevusega seotud nõuete muutus	3 323 001	1 116 448	
Varude muutus	-513 277	2 121 811	
Põllumajandusliku toodangu varude jääkide muutus	-269 234	-2 608 869	
Bioloogiliste varade muutus	1 067 916	21 160	
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	-2 678 154	315 794	
Sihtfinantseerimise tulu	271 440	0	
Makstud intressid	-681 570	-143 528	
Kokku rahavood äritegevusest	4 127 146	7 254 673	
 Rahavood investeerimistegevusest			
Materiaalse põhivara soetus (sh lõpet. ehitus)	-4 645 262	-8 022 976	9
Materiaalse põhivara müük	3 850 000	185 000	
Lehmade, lehmvasikate soetus	0	-1 522 429	10
Lehmvasikad üleskasvatamiseks	0	-192 510	
Tütarettevõtte osade soetus	-53 391	0	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-848 653	-9 552 915	
 Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	935 000	1 800 000	13
Saadud laenude tagasimaksed	-3 094 580	-617 115	
Maa hüpoteegi tagasimaksed	-8 000	-8 000	
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-1 267 761	-1 104 672	12
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-3 435 341	70 213	
 Rahavood kokku	-156 848	-2 228 029	
 Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	780 525	3 008 554	
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-156 848	-2 228 029	
Valuutakursside muutuste mõju	0	-204 131	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	623 677	780 525	

KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE
 (kroonides)

Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital

	Osa- kapital	Kohustus- lik reserv- kapital	Jaotamata kasum	Kokku	Vähemus- osalus	Oma- kapital kokku
31.12.2006	13 326 000	733 206	8 763 964	22 823 170	53 834	22 877 004
Reservkapitali suurendamine	0	599 394	-599 394	0	0	0
Aruandeaasta puhaskasum	0	0	4 547 844	4 547 844	6 210	4 554 054
31.12.2007	13 326 000	1 332 600	12 712 414	27 371 014	60 044	27 431 058
Vähemusosaluse muutus			6 653	6 653	-60 044	-53 391
Aruandeaasta puhaskasum	0	0	318 133	318 133	0	318 133
31.12.2008	13 326 000	1 332 600	13 037 200	27 695 800	0	27 695 800

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUNDE LISAD**Lisa 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamiselused**

OÜ Trovador (emaettevõtte) ning tema tütarettevõtte (koos kontsern) konsolideeritud raamatupidamise 2008.aasta aastaaruanne on koostatud vastavalt Eesti heale raamatupidamistavale ja kasutades soetusmaksumuse printsiipi. Eesti hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele (IAS ja Euroopa Ühenduse direktiivid), mille põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusega ning Vabariigi Valitsuse ja rahandusministri vastavasisuliste määrustega, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Kontsern kasutab kasumiaruande koostamisel Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr. 1.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud Eesti kroonides.

Järgnevalt on välja toodud peamised arvestuspõhimõtted ja hindamiselused.

Konsolideerimine

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab OÜ Trovador ning selle tütarettevõtte finantsnäitajaid konsolideerituna rida-realt. Tütarettevõtte konsolideeritakse, kui valitsev mõju või ühine kontroll on kontsernile üle läinud ning konsolideerimine lõpetatakse, kui kontsernil valitsevat mõju või ühist kontrolli enam ei ole.

Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõttel on kontroll. Tütarettevõtet loetakse emaettevõtte kontrolli all olevaks, kui emaettevõtte omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütarettevõtte hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütarettevõtte tegevus- ja finantspoliitikat.

Kõik kontsernisisised tehingud, nõuded ja kohustused ning realiseerimata kasumid ja kahjumid kontserni ettevõtete vahel toimunud tehingutelt on raamatupidamise aastaaruandes täies ulatuses elimineeritud.

Vähemusosalus, milleks on see osa tütarettevõtte kasumist või kahjumist ning netovarast, mis ei kuulu kontsernile, kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes ja bilansis eraldi real.

Investeering tütarettevõttesse emaettevõtte konsolideerimata bilansis

Emaettevõtte konsolideerimata bilansis on investeeringud tütarettevõttesse kajastatud soetusmaksumuse meetodil. Investeering kajastatakse algselt tema soetusmaksumuses, milleks on omandamisel makstava tasu õiglane väärtus ning hiljem korrigeeritakse seda vajadusel investeeringu väärtuse langusest tulenevate allahindlustega. Tütarettevõtte poolt makstud dividendid kajastatakse sel hetkel, kui emaettevõttel tekib õigus neile dividendidele, finantstuluna. Dividendidest, mis makstakse välja selle vaba omakapitali arvelt, mille tütarettevõtte oli teeninud välja enne selle ettevõtte soetamist kontserni poolt, kajastatakse investeeringu vähendusena.

Välisvaluutas fikseeritud tehingud

Emaettevõtte arvestusvaluutaks on Eesti kroon, mis on ka kontserni konsolideeritud ja emaettevõtte konsolideerimata aruannete esitusvaluutaks. Kõiki teisi valuutasid loetakse välisvaluutadeks.

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel võetakse aluseks tehingu toimumise päeval ametlikult kehtiva Eesti Panga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud rahalised varad ja kohustused hinnatakse bilansipäeva seisuga ümber Eesti kroonidesse bilansipäeval ametlikult kehtiva Eesti Panga valuutakursside alusel.

Ümberhindamise tulemusena saadud kursikasumid ja –kahjumid kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes. Tarnijate ja ostjate arveldustega seotud valuutakursi kasumid ja kahjumid kajastatakse ärituludes ja –kuludes.

Tulude ja kulude arvestus

Tulude ja kulude arvestamisel on lähtutud tekkepõhisuse printsiibist ja tulude ning kulude vastavuse printsiibist. Kaupade müügist tulenevat tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel. Intressitulu arvestatakse kasutades efektiivset intressimäära, välja arvatud juhtudel, kui intressi laekumine on ebakindel. Sellistel juhtudel arvestatakse intressitulu kassapõhiselt.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke.

Nõuded ostjate vastu

Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud lähtuvalt tõenäoliselt laekuvatest summadest. Seejuures hinnatakse iga konkreetse kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on sõltuvalt ebatõenäoliselt laekuva nõude tekkimise põhjustest kantud täies ulatuses mitmesugustesse tegevuskuludesse. Nõuded, mille kohta on teada, et nad on lootusetud, on bilansist välja kantud.

Varud

Valmistoodang ja lõpetamata toodang võetakse arvele tootmisomahinnas, mis koosneb nendest otsestest ja kaudsetest tootmisväljaminekutest, millela varud ei oleks praeguses olukorras ja koguses. Tootmise püsivad üldkulud jagatakse toodete soetusmaksumusele normaalsest tootmismahust lähtudes. Muud varud võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast, muudest mittetagastatavatest maksudest ja soetamisega seotud otsestest veokuludest, millest on maha arvatud hinnaalandid ja dotatsioonid. Varude arvestamisel kasutatakse kaalutud keskmise soetusmaksumusehinna meetodit.

Bioloogilised varad

Bioloogilise varana kajastatakse bilansis taimset või loomset elusorganismi, millelt saadakse põllumajanduslikku toodangut. Bioloogilist vara kajastatakse bilansis ainult juhul, kui vara on ettevõtte poolt kontrollitav; on tõenäoline, et ettevõtte saab vara kasutamisest tulevikus majanduslikku kasu ning vara õiglase väärtus või soetusmaksumus on usaldusväärselt hinnatav.

Bioloogilisi varasid kajastatakse nii esmasel arvelevõtmisel kui ka järgnevatel bilansipäevadel nende õiglasest väärtusest, millest on maha arvatud hinnangulised müügikulutused, välja arvatud sellised bioloogilised varad, mille õiglane väärtus ei ole usaldusväärselt hinnatav. Õiglase väärtuse aluseks on kasutatud varade turuväärtust. Lühiajalisi bioloogilisi varasid kajastatakse bilansis käibevarana ning pikaajalisi bioloogilisi varasid põhivarana.

Kasumid ja kahjumid, mis tulenevad õiglasest väärtusest kajastamisest, kajastatakse aruandeperioodi karumiaruandes. Bioloogilisest varast põllumajandusliku toodangu saamise või eraldamise hetkel kajastatakse põllumajanduslik toodang tema õiglasest väärtusest, millest on maha arvatud hinnangulised müügikulutused. Selliselt leitud väärtust loetakse ühtlasi põllumajandusliku toodangu soetusmaksumuseks tema edasisel kajastamisel varuna, lähtudes juhendist RTJ 4 "Varud".

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse varasid maksumusega alates 20 000 kroonist ja kasuliku eeleaga üle ühe aasta. Varad, mille kasulik eluiga on üle 1 aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla 20 000 krooni, kantakse kasutuselevõtmise hetkel 100%-liselt kulusse. Kulusse kantud väheväärtuslike inventaride üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Materiaalne põhivara võetakse arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Materiaalse põhivara kajastamisel bilansis on soetusmaksumusest maha arvatud akumuliseeritud kulum.

Materiaalse põhivara hilisemate parendustega seotud kulutused lisatakse soetusmaksumusele ainult juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara bilansis kajastamise kriteeriumidele. Põhivara parendusega seotud kulutused, mis vastavad põhivara mõistele, kapitaliseeritakse ning lisatakse põhivara maksumusele.

Kapitalirendile võetud põhivara arvestus toimub sarnaselt ostetud põhivaraga.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsiooninorm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust tööeest. Amortisatsiooni arvestamist alustatakse hetkest, mil vara on kasutatav vastavalt juhtkonna poolt plaanitud eesmärgil ning lõpetatakse kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, vara lõpliku eemaldamiseni kasutusest või ümbeklassifitseerimise eesmärgil müügiootel põhivaraks.

Amortisatsioonimäärad aastas on põhivara gruppidele järgmised:

- Ehitised ja rajatised 3-10%
- Tootmiseseadmed 8%
- Muud masinad ja seadmed 10-25%
- Muu inventar, tööriistad ja sisseseade 7-14%

Maad ei amortiseerita.

Firmaväärtus

Firmaväärtus kajastatakse algselt tema soetusmaksumuses, milleks on positiivne vahe omandatud osaluse soetusmaksumuse ja omandatud vara, kohustuste ja tingimuslike kohustuste õiglase väärtuse vahel omandamise kuupäeval. Majandusaasta aruandeaastal on firmaväärtus kantud kulusse.

Finantskohustused

Finantskohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on finantskohustuse eest saadud tasu õiglane väärtus. Edaspidi kajastatakse finantskohustusi nende korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivset intressimäära. Finantskohustuse kajastamine lõpetatakse siis, kui see on tasutud, tühistatud või aegunud.

Ettevõtte tulumaks

Vastavalt kehtivale seadusandlusele ei maksustata Eestis ettevõtete kasumit, mistõttu ei eksisteeri ka edasilükkunud tulumaksu nõudeid ega kohustusi. Kasumi asemel maksustatakse jaotamata kasumist väljamakstavaid dividende maksumääraga 21/79 netodividendina väjamakstud summalt. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kasumiaruandes kuluna samal perioodil kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Bilansis ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustust kontserni vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena.

Ettevõtte potentsiaalne tulumaksukohustus

Kontserni jaotamata kasum seisuga 31.12.2009 moodustab 13 037 200 tuhat krooni. Maksimaalne võimalik tulumaksukohustuse summa, mis võib kaasneda kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel dividendidena, on 2 737 812 tuhat krooni, seega dividendidena oleks võimalik välja maksta 10 299 388 tuhat krooni.

Maksimaalse võimaliku tulumaksukohustuse arvestamisel on lähtutud eeldusest, et jaotatavad netodividendid ja nende maksmisega kaasnev tulumaksukulu ei või ületada jaotuskõlblikku kasumit seisuga 31.12.2008.

Kapitali- ja kasutusrendid

Kapitalirendina kajastatakse renditehinguid, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Kõiki ülejäänud renditehinguid kajastatakse kasutusrendina.

Kapitalirendi tingimustel soetatud vara võetakse rentniku bilansis arvele vara soetusmaksumuses või miinimumrendimaksete nüüdisväärtuses juhul, kui viimane on madalam. Kapitalirendi tingimustel soetatud varade amortisatsiooniperioodiks on vara kasulik tööiga või rendiperiood, olenevalt sellest, mis on lühem. Kapitalirendi tingimustel müüdud vara kajastatakse rendileandja bilansis nõudena kapitalirenti tehtud netoinvesteeringu summas. Rendimaksed jagatakse finantskuluks (intressikulu) ja rendikohustuse jääkväärtuse vähendamiseks selliselt, et intressimäär oleks igal ajahetkel kohustuse jääkväärtuse suhtes sama.

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

Puhkustasude kohustus

Puhkusetasu kulu on kajastatud kohustuse tekkimise perioodil. Puhkusetasu reservi korrigeeritakse üks kord aastas – aruandeaasta lõpul. Väljateenitud puhkusetasu kajastatakse kasumiaruandes kuluna ning bilansis on võetud arvele lühiajalise kohustusena töövõtjate ees.

Sihtfinantseerimine

Kontsern on sihtfinantseerimiste kajastamisel lähtunud brutomeetotist. Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist. Saadud

summasid kajastatakse tuludena kui ettevõtte aktsepteerib finantseerimisega kaasnevaid tingimusi ja kavatseb neid täita ning finantseerimise summa on usaldusväärselt määratav ja selle laekumine on tõenäoline. Saadud toetus kajastatakse kasumiaruandes tuluna.

Varade sihtfinantseerimisel võetakse sihtfinantseerimise abil soetatud vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses. Varade soetamise toetusena saadud summa kajastatakse bilansis kohustusena, kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest, mis kantakse tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul. Sihtfinantseerimisega seotud kulud kajastatakse kasumiaruandes real "muud äritulud".

Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruande koostamisel rühmitatakse laekumised ja väljamaksed nende eesmärgi järgi äri-, investeerimis- ja finantseerimistegevuse rahavoogudeks. Äritegevuse rahavoogude kajastamisel kasutatakse kaudset meetodit, mille puhul korrigeeritakse äritegevuse rahavoogude leidmiseks puhaskasumit, elimineerides mitterahaliste majandustehingute mõju, äritegevusega seotud varade ning kohustuste saldode muutused ning investeerimis- ja finantseerimistegevusega seotud tulud ja kulud. Investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevad rahavood kajastatakse otsemeetodil.

Lisa 2 Müügitulu

(kroonides)

Kontserni müügitulu jaguneb geograafiliste piirkondade lõikes järgnevalt:

	2008	2007
Eesti	15 350 860	15 779 717
Kokku	15 350 860	15 779 717

ning tegevuste lõikes järgnevalt:

	2008	2007
Põllumajanduslik toodang	11 981 906	10 360 622
Toorpiim [EMTAK 01411]	10 113 135	6 953 141
Teravili [EMTAK 01111]	1 868 771	3 407 481
Metsamaterjal [EMTAK 02201]	0	0
Bioloogilised varad	631 497	1 174 193
Metsamaterjal [EMTAK 02201]	1 259 478	2 132 957
Muud kauba ja teenused	74 406	98 775
Teenused [EMTAK 02401]	1 403 573	2 013 170
Kokku	15 350 860	15 779 717

Lisa 3 Muud äritulud ja muud ärikulud

(kroonides)

	2008	2007
Muud äritulud		
Kasum põhivara müügist	249 132	83 021
Muud äritulud	6 155	20 830
Kokku	255 287	103 851
Muud ärikulud		
Ühingute ja liitude liikmemaks	-7 328	-6 501
Muud ärikulu	-22 284	-45 867
Kokku	-29 612	-52 368

Lisa 4 Kaubad, toore, materjal ja teenused

(kroonides)

	2008	2007
Edasimüügiks kaubad, teenused	-50 644	-50 644
Elektrienergia	-229 961	-202 242
Ostusööt	-2 462 177	-1 475 373
Muud kaubad, teenused	-7 333 531	-10 57 354
Kokku	-10 076 313	-11 785 613

Lisa 5 Mitmesugused tegevuskulud
(kroonides)

	2008	2007
Kontorikulud	-139 666	-177 793
Kindlustuskulud	-123 679	-75 912
Maamaks	-19 176	-22 934
Maarent	-92 948	-29 871
Lähetuskulud	-19 938	-21 079
Juriidilised ja muud konsultatsioonid	-51 746	-53 152
Reklaamikulud	-15 125	-23 657
Muud kulud	-328 703	-138 78
Kokku	-790 981	-542 876

Lisa 6 Raha
(kroonides)

	2008	2007
Raha kassas	23 865	27 072
Raha arvelduskontodel	599 812	753 453
Kokku	623 677	780 525

Lisa 7 Nõuded ja ettemaksed
(kroonides)

	2008	2007
Nõuded ostjate vastu	1 184 251	1 063 939
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	0	131 919
Nõuded sihtfinantseerimisest	2 864 654	0
Muud lühiajalised nõuded	53 521	1 027 415
Ettemaksed teenuste eest	36 661	51 390
Kokku	4 139 087	2 274 663

Lisa 8 Varud
(kroonides)

	2008	2007
Tooraine ja materjal	743 052	580 378
Põllumajanduslik toodang	3 632 513	3 012 676
Kokku	4 375 565	3 593 054

Lisa 9 Materiaalne põhivara
 (kroonides)

	Maa	Ehitised	Masinad ja seadmed	Muu inventar ja sisse- seade	Lõpetamata ehitised ja ettemaksed	KOKKU
Soetusmaksumus						
31.12.2007	776 620	15 808 277	19 669 860	219 146	339 937	36 813 840
Soetamine	32 000	223	9 373 675	0	271 298	9 677 196
Ümberklassifitseeri- mine	92 752	0	0	0	-98 686	-5 934
Müük ja mahakandmine	-92	-261 455	-3 293 591	0	0	-3 555 138
Soetusmaksumus						
31.12.2008	901 280	15 547 045	25 749 944	219 146	512 549	42 929 964
Akumuleeritud						
kulum 31.12.2007	0	-4 093 562	-11 033 826	-219 146	0	-15 346 534
Arvestatud kulum	0	-629 992	-2 419 375	0	0	-3 049 367
Müük ja mahakandmine	0	261 455	3 293 591	0	0	3 555 046
Akumuleeritud						
kulum 31.12.2008	0	-4 462 099	-10 159 610	-219 146	0	-14 840 855
Jääkmaksumus						
31.12.2007	776 620	11 714 715	8 636 034	0	339 937	21 467 306
Jääkmaksumus						
31.12.2008	901 280	11 084 946	15 590 334	0	512 549	28 089 109

31.12.2008

31.12.2007

Täielikult amortiseerunud,
kuid veel kasutuses põhivara soetusmaksumuses

6 485 621

9 444 874

Immateriaalne põhivara (firmaväärtus) on kantud kuluks summas 180 292 krooni.

Lisa 10 Bioloogilised varad
 (kroonides)

Põhivara	Küpsed tootvad varad	Ebaküpsed tootvad varad	Kokku
Saldo 01.01.2007	2 006 000	2 561 850	4 567 850
Kasum/ kahjum varade õiglase väärtuse muutumisest	2 282 911	2 686 746	4 969 657
Varade soetamine	1 164 000	358 429	1 522 429
Varade müük	-1 693 074	-62 824	-1 755 898
Varade väärtuse vähenemine tulenevalt põllumajandusliku toodangu saamisest	0	-2 856 141	-2 856 141
Muud muutused	-263 837	-50 010	-313 847
Saldo 31.12.2007	3 496 000	2 638 050	6 134 050
Kasum/kahjum varade õiglase väärtuse muutumisest	-6 140	799 200	793 060
Varade müük	-397 350	-155 700	-553 050
Varade väärtuse vähenemine tulenevalt põllumajandusliku toodangu saamisest	0	-1 012 230	-1 012 230
Muud muutused	-382 510	-77 100	-459 610
Saldo 31.12.2008	2 710 000	2 192 220	4 902 220

Käibevara	Küpsed tarbitavad varad	Ebaküpsed tarbitavad varad	Kokku
Saldo 01.01.2007	67 658	649 719	717 377
Kasum/ kahjum varade õiglase väärtuse muutumisest	0	732 485	732 485
Varade soetamine	0	2 995	2 995
Varade müük	0	-756 640	-756 640
Saldo 31.12.2007	67 658	628 559	696 217
Kasum/ kahjum varade õiglase väärtuse muutumisest	0	742 740	742 740
Varade soetamine	25 000	5 934	30 934
Varade müük	0	-609 760	-609 760
Saldo 31.12.2008	92 658	767 473	860 131

Lisa 11 Maksud
(kroonides)

Maksuliik	31.12. 2008		31.12. 2007	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Ettevõtte tulumaks	0	0	0	1 039
Käibemaks	0	165 756	131 919	0
Üksikisiku tulumaks	0	71 730	0	54 648
Sotsiaalmaks	0	145 502	0	117 053
Kohustuslik kogumispension	0	4 284	0	3 509
Töötuskindlustusmakse	0	3 861	0	3 144
Kokku	0	391 133	131 919	179 393

Lisa 12 Kapitalirent
(kroonides)

Kontsern rendib kapitalirendi tingimustel järgmiseid varasid:

Masinaid ja seadmed

	31.12.2008	31.12.2007
Soetusmaksumus	12 210 178	4 780 602
Akumuleeritud kulum	2 387 425	1 340 336
s.h. perioodikulum	1 224 507	448 953
Jääkväärtus	9 822 753	3 440 266

	31.12.2008	31.12.2007
Kapitalirendi kohustus	5 112 574	1 386 335
s.h. makseperiood alla 1 aasta	1 281 293	572 356
s.h. makseperiood 1-4 aastat	3 831 281	813 979
Aruandeperioodi põhiosamaksed	1 267 761	1 104 672
Aruandeperioodi intressikulu	288 292	89 899
Alusvaluuta	EEK	EEK
Keskmine intressimäär	5-8,5%	5-8,5%

Lisa 13 Pikaajalised kohustused
 (kroonides)

	Laenu saldo	Pika- ajaline osa	Lühiajaline osa	Makse- tähtaeg	Intressimäär
31.12.2008					
Maa					
hüpoteegikohustused	241 000	231 000	10 000	2036-2040	5%
Kapitalirendikohustused	5 112 574	3 831 281	1 281 293	2008-2013	5-8,5%
Pangalaenud	2 123 305	1 613 725	509 580	2013	baasintress +1,2%
Kokku	7 476 879	5 676 006	1 800 873		
31.12.2007					
Maa					
hüpoteegikohustused	217 000	209 000	8 000	2036-2040	5%
Kapitalirendikohustused	1 386 335	813 979	572 356	2007-2009	5-8,5%
Laenud	1 650 000	0	1 650 000	2008	5%
Pangalaenud	2 632 885	2 123 305	509 580	2013	baasintress +1,2%
Kokku	5 886 220	3 146 284	2 739 936		

Lisa 14 Sihtfinantseerimine
 (kroonides)

	2008	2007
Tegevuskulude finantseerimine		
Kasutamata sihtfinantseerimise jääk perioodi alguses	0	0
Saadud		
Veise kasvatamise täiendav otsetoetus	1 026 556	914 016
Keskkonnasõbraliku tootmise toetus	594 414	849 112
Põllukultuuride toetus	240 135	1 090 398
Ühtne pindalatoetus	1 653 804	314 980
Sõnnikuhoidlate toetus	391 165	391 165
Kokku	3 906 074	3 559 671
Kajastatud sihtfinantseerimise tuluna	3 906 074	3 559 671
Kasutamata sihtfinantseerimise jääk perioodi lõpus	0	0
Varade sihtfinantseerimine		
Nõudena/ sihtfinantseerimisena arvestatud	6 878 873	4 012 708
Amortiseeritud tulusse	373 206	269 929
Amortiseerimata jääk perioodi lõpus	6 505 667	3 742 779
Tuluna kajastatud toetus kokku	4 279 280	3 829 600

Lisa 15 Tehingud seotud osapooltega
 (kroonides)

Kontsern on aruandeaastal seotud osapooltega sõlminud kauba ostu- ja müügitehinguid ning osutanud teenuseid alljärgnevates mahtudes:

Osapoole nimi	Osapoole kirjeldus	2008	2007
Müük			
Trovador OÜ	kontserni emaettevõte	54 774	0
Herbaco AS	tütarettevõte	2 751 870	2 104 654
Aarne Kask	juhatuse liikmega seotud ettevõtja	337 027	0
Kokku		3 143 671	2 104 654
Ost			
Trovador OÜ	kontserni emaettevõte	2 751 870	2 104 654
Aarne Kask	juhatuse liikmega seotud ettevõtja	5 088	1 135 000
Herbaco AS	tütarettevõte	54 774	0
Kokku		2 811 732	3 239 654
Põhivara müük			
Aarne Kask	juhatuse liikmega seotud ettevõtja	0	500 000
Kokku		0	500 000

Ettevõtte juhtkonna hinnangul ei ole tehingutes eelpoolnimetatud osapooltega kasutatud turuhinnast oluliselt erinevaid hindasid.

Bilansipäeva seisuga olid kontsernil seotud osapoolte vastu ja ees järgmised nõuded ja kohustused:

Osapoole nimi	Osapoole kirjeldus	2008	2007
Nõuded			
Herbaco AS	tütarettevõte	2 092 818	2 283 820
Trovador OÜ	kontserni emaettevõte	1 383	0
Kohustused			
Trovador OÜ	kontserni emaettevõte	2 092 818	2 283 820
Herbaco AS	tütarettevõte	1 383	0

Kontsern on aruandeaastal seotud osapooltele andnud laenu alljärgnevates mahtudes:

Osapoole nimi	2008		2007	
	Laenud	Maksed	Laenud	Maksed
Herbaco AS tütarettevõtte lühiajaline osa	0	-480 000	2 500 000	-2 500 000
Kokku	0	-480 000	2 500 000	-2 500 000

Kontsern andis tütarettevõttele 2006 aastal pikaajalist laenu 4 miljonit krooni intressimääraga 5% aastas. Tütarettevõttele antud pikaajalise laenu lõplik tagasimakse tähtaeg on 30.04.2016. Aruandeaasta arvestatud intress on 184 051 krooni.

Kontsern on aruandeaastal seotud osapooltelt saanud laenu alljärgnevates mahtudes:

Osapoole nimi	2008		2007	
	Laenud	Maksed	Laenud	Maksed
Aarne Kask juhatuse liikmega seotud ettevõtja lühiajaline osa	935 000	2 585 000	1 650 000	0
Kokku	935 000	2 585 000	1 650 000	0

Kontsern võttis aruandeaastal seotud osapooltelt lühiajalist laenu intressimääraga 5% aastas.

Lisa 16 Laenude tagatised ja panditud vara (kroonides)

Tütarettevõtte võetud pangalaenu (31.12.2008 seisuga summas 2 123 305 krooni) tagatiseks on panditud järgmised varad:

Ühishüpoteek üheksale kinnistule asukohaga Vinni vald, Lääne Virumaa, mis on registreeritud Lääne-Viru Maakohtu Kinnistusametis.

Lisa 17 Emaettevõtte konsolideerimata bilanss
(kroonides)

	31.12.2008	31.12.2007
VARAD		
Käibevara		
Raha	330 179	604 678
Nõuded ja ettemaksed		
Nõuded ostjate vastu	2 358 586	2 327 460
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	0	170 870
Lühiajalised laenud	480 000	480 000
Muud lühiajalised nõuded	50 756	731 248
Ettemaksed teenuste eest	17 262	18 932
Kokku	2 906 604	3 728 510
Varud		
Tooraine ja materjal	545 527	383 939
Põllumajanduslik toodang	2 878 103	2 608 869
Kokku	3 423 630	2 992 808
Bioloogilised varad		
Küpsed tarbitavad varad	92 658	67 658
Müügiootel põhivara	0	3 600 776
Käibevara kokku	6 753 071	10 994 430
Põhivara		
Pikaajalised finantsinvesteeringud	1 390 191	1 336 800
Pikaajalised nõuded	3 040 000	3 520 000
Materiaalne põhivara		
Maa	165 620	165 712
Ehitised	693 635	742 311
Masinad ja seadmed	11 186 909	3 839 498
Ettemaksed	107 657	68 679
Kokku	16 584 012	9 673 000
Immateriaalne põhivara- firmaväärtus	0	180 292
Põhivara kokku	16 584 012	9 853 292
VARAD KOKKU	23 337 083	20 847 722

	31.12.2008	31.12.2007
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL		
Lühiajalised kohustused		
Laenukohustused		
Lühiajalised laenud	0	1 650 000
Pikaajaliste kapitalirendikohustuste tagasimaksed järgmisel perioodil	966 097	62 656
Kokku	966 097	1 712 656
Võlad ja ettemaksed		
Võlad tarnijatele	118 590	59 918
Võlad töövõtjatele	152 097	183 589
Maksuvõlad	175 277	82 254
Muud võlad	0	17 914
Saadud ettemaksed	0	500 000
Kokku	445 964	843 675
Lühiajalised kohustused kokku	1 412 061	2 556 331
Pikaajalised kohustused		
Pikaajalised laenukohustused		
Kapitalirendi kohustused	3 390 028	57 530
Pikaajalised kohustused kokku	3 390 028	57 530
KOHUSTUSED KOKKU	4 802 089	2 613 861
Omakapital		
Osakapital	13 326 000	13 326 000
Kohustuslik reservkapital	1 332 600	1 332 600
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	3 575 261	110 664
Aruandeaasta kasum (-kahjum)	301 133	3 464 597
OMAKAPITAL KOKKU	18 534 994	18 233 861
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU	23 337 083	20 847 722

Lisa 18 Emaettevõtte konsolideerimata kasumiaruanne
(kroonides)

	2008	2007
Müügitulu	7 153 120	9 153 838
Sihtfinantseerimise tulud	2 087 085	1 643 486
Muud äritulud	250 591	20 830
 Valmis- ja lõpetamata toodangu jääkide muutus	 392 504	 2 608 868
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-5 158 597	-7 413 344
Mitmesugused tegevuskulud	-457 061	-309 089
Tööjõu kulud kokku	-1 728 387	-1 503 848
Palgakulu	-1 296 779	-1 128 310
Sotsiaalmaks	-431 608	-375 538
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-1 955 231	-1 049 365
Muud ärikulud	-22 086	-39 640
 Ärikasum (-kahjum)	 561 937	 3 111 736
 Finantstulud ja -kulud		
Intressitulud	87 387	449 861
Intressikulud	-348 171	-89 440
Muud finantstulud ja -kulud	-20	-7 560
Finantstulud ja -kulud kokku	-260 804	352 861
 Kasum (-kahjum) enne tulumaksustamist	 301 133	 3 464 597
 Tulumaks	 0	 0
 Aruandeaasta puhaskasum (-kahjum)	 301 133	 3 464 597

Lisa 19 Emaettevõtte konsolideerimata rahavoo aruanne
(kroonides)

	2008	2007
Rahavood äritegevusest		
Ärikasum	561 937	3 111 736
<u>Korrigeerimised:</u>		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	1 955 232	1 049 367
Kasum (kahjum) põhivara müügist ja mahakandmisest	-249 132	1 979
Äritegevusega seotud nõuete muutus	821 906	-2 929 015
Varude muutus	-161 588	1 817 971
Põllumajandusliku toodangu varude jääkide muutus	-269 234	-2 608 869
Bioloogiliste varade muutus	-25 000	0
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	-397 711	607 970
Makstud intressid	-260 804	0
Kokku rahavood äritegevusest	1 975 606	1 051 139
Rahavood investeerimistegevusest		
Materiaalse põhivara soetus	-4 118 653	-3 809 952
Materiaalse põhivara müük	3 850 000	100 000
Antud laenud	0	-2 500 000
Antud laenude tagasimaksed	480 000	2 500 000
Saadud intressid	0	352 861
Tütarettevõtte osade soetus	-53 391	0
Kokku rahavood investeerimistegevusest	157 956	-3 357 091
Rahavood finantseerimistegevusest		
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-758 061	-76 334
Saadud laenud	935 000	1 800 000
Saadud laenude tagasimaksed	-2 585 000	-150 000
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-2 408 061	1 573 666
Rahavood kokku	-274 499	-732 286
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	604 678	1 336 964
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-274 499	-732 286
Valuutakursside muutuste mõju	0	-204 131
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	330 179	604 678

Lisa 20 Emaettevõtte konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne
(kroonides)

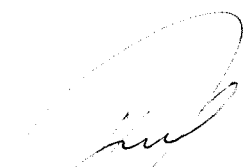
	Osa- kapital	Kohustuslik reserv kapital	Jaotamata kasum	Kokku
31.12.2006	13 326 000	733 206	710 058	14 769 264
Reservkapitali suurendamine	0	599 394	-599 394	0
2007. a. puhaskasum (-kahjum)	0	0	3 464 597	3 464 597
31.12.2007	13 326 000	1 332 600	3 575 261	18 233 861
2008. a. puhaskasum (-kahjum)	0	0	301 133	301 133
31.12.2008	13 326 000	1 332 600	3 876 394	18 534 994

Osakapital üldsummas 13 326 000 krooni koosneb 1 osast. Põhikirja kohaselt on OÜ Trovador osakapitali miinimumsuuruseks 13 326 000 krooni ja maksimumsuuruseks 53 304 000 krooni.

JUHATUSE ALLKIRJAD 2008 MAJANDUSAASTA ARUANDELE

OÜ Trovador juhatus on koostanud 2008. aasta konsolideerimisgrupi tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande.

_____
Aarne Kask
Juhatuse esimees
_____
Illar Sidron
Juhatuse liige
_____
Rita Roonet
Juhatuse liige

29.mai 2009

Juhatuse esimees

Aarne Kask

SÕLTUMATU AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS

Konsolideerimisgrupi Osühing Trovador

osanikele

Olen auditeerinud konsolideerimisgrupi ***Osühing Trovador äriregistri kood nr.10247351*** raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31.detsember 2008, kasumiaruannet, omakapitali muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta. Aastaaruande koostamisel on kasutatud oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid. Auditeeritud raamatupidamise aastaaruanne on esitatud lehekülgedel 5 kuni 27.

Juhatuse kohustused raamatupidamise aastaaruande osas

Juhatuse kohustuseks on konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruande koostamine ning õige ja õiglane esitamine kooskõlas Eesti hea raamatupidamise tava nõuetega. Selle kohustuste hulka kuulub asjakohane sisekontrollisüsteemi kujundamine ja töös hoidmine, mis tagab konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruande korrektse koostamise ja esitamise.

Audiitori kohustused

Minu kohustuseks on avaldada auditi põhjal arvamust konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruande kohta. Viisin auditi läbi kooskõlas Eesti Vabariigi kehtiva auditeerimiseeskirjaga. Sooritasin auditi, mis võimaldas põhjendatud kindlustundega otsustada ega raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu ja ebatäpsusi. Audit hõlmab raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnahtajate ja avalikustatud informatsiooni kohta tõendusmaterjalide kogumiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Nende protseduuride hulk ja sisu sõltuvad audiitori otsustest, sealhulgas hinnanguid riskidele, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada vigadest tulenevaid väärkajastamisi. Asjakohaste auditi protseduuride kavandamiseks võtab audiitor nende riskihinnangute tegemisel arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja esitamiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse, juhtkonna poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ja raamatupidamise aastaaruande üldise esituslaadi hindamist.

Usun, et minu kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Minu arvates kajastab konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruanne olulises osas õigesti ja õiglaselt konsolideerimisgrupi ***Osühing Trovador*** finantsseisundit seisuga 31.12.2008 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga.

Raplas, 27.mai 2009

Maret Saatus
Vannutatud audiitor
Tunnistus nr.88

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

Eelmiste perioodide jaotamata kasum	12 719 067
2008. aasta puhaskasum	318 133
Kokku jaotuskõlbulik kasum	13 037 200

Juhatus teeb ettepaneku kasumit mitte jaotada. Kasum jätta investeeringuteks.

_____
Aarne Kask
Juhatuse esimees

29. mai 2009

Juhatuse esimees

Aarne Kask

Emaettevõtte konsolideerimata 2008. aasta majandusaasta müügitulu EMTAK-i järgi

Tegevusala EMTAK-i järg	Kood	Müügitulu (kroonides)
Teravili	01111	4 068 764
Metsamaterjal	02201	1 259 478
Teenused	02401	1 091 651

OSANIKE NIMEKIRI

Nimi:	Aarne Kask
Isikukood:	36702245223
Aadress:	Eesti Vabariik

Osade arv:	1
Osa nimiväärtus:	13 326 000

